

Naloga 3106a

DEJAVNIKI ZAZNAVANJA

KDAJ IN ZAKAJ ZAZNAVAMO RAZLIČNO?

1. Zaznavanje je kompleksen proces, na katerega vplivajo tudi različni psihološki in socialni dejavniki, npr. čustva, motivacija, znanje in izkušnje, vrednote, pripadnost skupini, ne le značilnosti dražljajev.

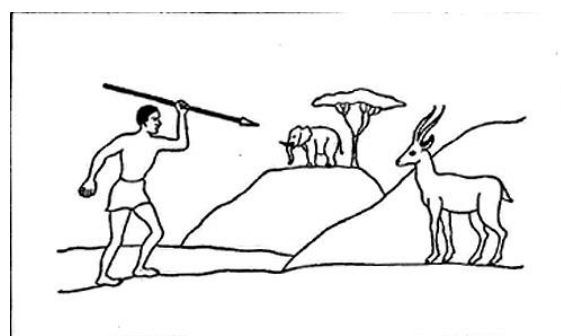
- A. Preberi poglavje o dejavnikih zaznavanja v učbeniku. Navedi tri psihološke in socialne dejavnike zaznavanja in opiši njihov vpliv na zaznavanje (na primer: močna čustva pogosto zmanjšujejo obsega zaznavanja).
- B. Primeri v spodnji tabeli ponazarjajo vpliv različnih dejavnikov na zaznavanje. Pri vsakem primeru ugotovi, kateri dejavnik ali dejavniki so vplivali na zaznavo. (Odgovor za prvi primer je že zapisan.)

Primer	Dejavnik/-i zaznavanja
<i>Gilchrist in Nesberg (1952) sta ugotovila, da udeleženci raziskave, ki so bili brez hrane dlje časa, ocenijo fotografije hrane za svetlejše od ostalih. Pri zaznavanju fotografij, ki niso bile povezane s hrano, se ta učinek ni pojavil.</i>	Na zaznavanje fotografij hrane kot svetlejših vpliva motivacija (potreba po hrani).
<i>Ljudje tiste dražljaje, s katerimi imajo več stika, prepoznavajo hitreje in točneje, tudi v primeru, ko so le-ti okrnjeni.</i>	
<i>Skupina učiteljic je odšla na kosilo v restavracijo. Natakarka so prosile, da pove, kakšne solate so na voljo. Natakarka je našteval: »Zelena solata, mešana, zeljnata, šobska ...« Ena izmed učiteljic je vzkliknila: »Šolska solata? Kakšna pa je to? Prvič slišim ...«</i>	
<i>Raziskave kažejo, da zaznavamo hrib kot bolj strm, če imamo težek nahrbtnik, če poslušamo otožno glasbo ali če hodimo sami.</i>	
<i>Bugelski in Alampay (1961) sta v raziskavi udeležencem pokazala dvoumni lik (glej sliko 1). Če so prej gledali niz risb živali, so na sliki zaznali podgano, če so prej gledali niz risb obrazov, pa moškega z očali. Predhodno viden niz risb je tako ustvaril zaznavno naravnost (angl. perceptual set) in vplival na to, kaj bodo udeleženci zaznali.</i>	

- C. Preberi opis raziskave in razmisli, zakaj se pripadniki nekaterih afriških ljudstev in Evropejci razlikujejo v zaznavanju globinskih ključev na dvodimenzionalnih risbah.

Hudson (1960) je serijo risb ugotovil, da imajo pripadniki nekaterih afriških ljudstev velike težave pri zaznavanju globinskih ključev na dvodimenzionalnih risbah. Pokazali jim je risbo, ki je vsebovala različne globinske ključne (relativno velikost, prekrivanje, relativno višino), in jih spraševal o odnosih med elementi risbe (glej sliko 2). »Kaj vidite? Kaj je bliže – antilopa ali slon? Katero žival lovi moški?« Njihovi odgovori so pokazali, da imajo tako otroci kot odrasli težave z razbiranjem globinskih ključev, saj so odgovarjali, da moški lovi slona, ki mu je bliže.

Slika 2: V raziskavi uporabljena risba
(Vir: <http://www.davidbordwell.net/essays/img/commonsense06.jpg>)

- D. V učbeniku ali drugih virih poišči opise ene od raziskav o čutni prikrajšanosti (deprivaciji) pri živalih. Pojasni potek raziskave in ugotovitve ter raziskavo kritično presodi.

Standard znanja	
Rdeče	Minimalne zahteve, ki so pogoj za oceno 2.
Modro	Temeljne zahteve, ki so pogoj za oceno 3 ali 4.
Zeleno	Višje zahteve, ki so pogoj za oceno 4 ali 5.